



TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ülkemizde son haftalarda başta Antalya, İzmir, Kütahya, Çanakkale, Manisa, Balıkesir ve Bolu olmak üzere birçok ilimizde meydana gelen orman yangınları “yangınlara ne kadar hazırlıklıyız” sorusunu yeniden gündeme almamızı zorunlu kılmaktadır. Konuya ilişkin bilimsel araştırmalar orman yangınları bakımından bir felaket yılı olarak tarihe geçen 2021 yılı deneyiminden dahi ders çıkarılmadığını gözler önüne sermektedir.¹

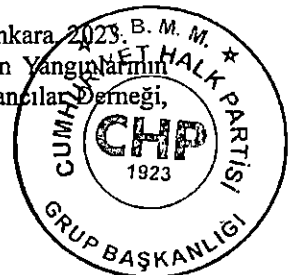
Yangın verileri, son yıllarda yangın sayısının belli bir seviyede artmasına karşın yanan orman alanı miktarı ile yangın başına yanan alan miktarının hızla arttığı gerçeğini ortaya koymaktadır.² Orman Genel Müdürlüğü'ne (OGM) göre 2002-2021 yılları arasında, 46.889 orman yangınında 310.484 hektar orman alanı yanmıştır. Rekor, 2.793 yangında 139.503 hektar orman ekosisteminin gördüğü zararlar, 2021 yılına aittir. Son iki yılda, önceki 18 yıla göre yıllık ortalama yangın sayısı %37 artarken, yanan alan miktarının yaklaşık 10 kata ulaşması dikkat çekicidir.

Son 20 yıl, beş yıllık dört eşit parçaya bölündüğünde yıllık ortalama yangın sayısı kademeli olarak artmıştır. İkinci beş yıllık dönemde %15 artan yangın sayısı, üçüncü dönemde %30 daha artış göstermiştir. Yıllık yanan alan miktarında ise olağanüstü artışlar söz konusudur. 2007-2011 döneminde, önceki beş yıllık döneme göre yanan alan miktarı %73 artmıştır. Sonraki beş yıllık dönemde %29 azalan yanan alan miktarı, son dönemde %406'lık rekor artışla 7.481 hektardan 37.889 hektara ulaşmıştır. Bu verilere yangın başına yanan alan miktarlarında yaşanan değişim de eklenince yangınla mücadeledeki başarısızlık daha da net bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Örneğin; 2012-2016 döneminde 2,73 hektar olan yangın başına düşen yanan alan miktarı, 2017-2021 döneminde %416 gibi rekor bir artışla 14,08 hektara çıkmıştır.

Orman yangınlarını önlenmesinde öncelik, çıkış nedenlerinin saptanarak analizi ve bu nedenlerin ortadan kaldırılması olmalıdır. İklim değişikliğiyle yangın riskinin giderek arttığı ve yangın rejiminin değiştiği günümüzde yangınlara ilişkin kamuoyunda oluşan eksik ya da yanlış izlenimlerin önüne geçilmesi ve gerekli farkındalığın oluşturulması bakımından da her yangının neden çıktığının kayıt altına alınması önemli hale gelmiştir. Örneğin, ormanların turizm, madencilik, yerleşim vb. tür alanlara dönüştürülmek için yakıldığı iddiaları yanlıcıdır. Zira yanan orman alanları Anayasa'nın 169'uncu ve 6831 Sayılı Orman Yasası'nın 18. maddesinin koruması altına girdiği için bu tür tahsisler veya kullanımlar hukuki olarak gerçekleştirilemez. Ancak son yıllarda ormancılık ve turizm mevzuatında yapılan düzenlemelerle orman alanları “istisnai durumlar” dışında turizm tesislerine, maden işletmelerine, yerleşim yerlerine ve benzerlerine kolaylıkla tahsis edilebilmektedir. Orman Genel Müdürlüğü verilerine göre 2012 ile 2021 yılları arasında gerçekleşen orman yangınlarının %5,3'ü kasıt, %34,5'i ihmal ve kaza, %11,9'u doğal nedenlerle gerçekleşmiştir. Son on yılda çıkan yangınların sayısı olarak %48,2'sinin, yanan alan olarak ise %37,1'inin nedeni ise bilinmemektedir. Nedeni bilinmeyen ya da çarpıtılan bir olguyla mücadele etmek, doğayı ve toplumsal yaşamı önceleyen yangın önleyici tedbirleri almak zor olacağından orman yangını verilerinin çok farklı açılardan ve kapsamlı şekilde analizine ihtiyaç duyulmaktadır. OGM tarafından tutulan yangın istatistiklerine dayalı olarak yapılan değerlendirmelerin yetersiz olduğu aşikardır.

¹ Kavgacı, Ali ve Başaran, Mehmet Ali (der.), *Orman Yangınları*, Türkiye Ormancılar Derneği, Ankara, 2023. B. M. M.


² Önergedeki veriler için bkz. Atmış, Erdoğan; Tolunay, Doğanay; Erdönmez, Cihan, “Orman Yangınlarının Sayısal Analizi”, *Orman Yangınları*, (der.) Kavgacı, Ali ve Başaran, Mehmet Ali, Türkiye Ormancılar Derneği, Ankara, 2023, s.22-44.



Bu nedenle ivedilikle büyük, küçük bütün yangınlara ilişkin kayıtların tutulması; yangın istatistiklerinin farklı açılardan ve kapsamlı bir şekilde analiz edilmesi; ulusal güvenlik açısından gizlenmesi gereken veriler dışındakilerin şeffaf bir şekilde kamuoyuyla ve araştırmacılarla paylaşılması konusuna özel ilgi gösterilmesi gerekmektedir. Ayrıca yangınlarla mücadele yöntemlerimizin sorgulanması; kriz yönetiminden afet öncesi, esnası ve sonrasında alınacak önlemleri kapsayacak şekilde afet yönetimine geçilmesi; risk yönetimi ve risk azaltımı stratejilerinin belirlenmesi; afet önleyici tedbirlerin belirlenerek yangın mevsiminden önce uygulamaya konulmasının sağlanması; eski müdahale anlayışının (yangınla mücadelenin uçak ve helikopter sayısına indirgenmesi) göz ardı ettiği orman yangın işçi istihdamının yeterli sayıya ulaştırılması; ormancılık örgütünün karadan, havadan, denizden müdahaleyi önceden planlaması, diğer devlet kurumlarıyla koordineli çalışma stratejisinin belirlenmesi büyük önem taşımakta, bir zorunluluk olarak önümüzde durmaktadır.

Bu amaçla Anayasa'nın 98. ve TBMM İç Tüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.


Doç. Dr. Gökhan GÜNAYDIN
İstanbul Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

